Et gløtt inn i fluesnørets historie

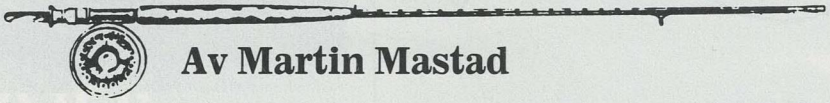

Av Martin Mastad

Det hører med til fluefiskets ABC at den snøretypen vi benytter er tilpasset det fisket vi ønsker å drive. Er det tørrflua vi skal bruke, sier det seg selv at det er bortkastet å ha et hurtigsynkende snøre på spolen.
I vår moderne tid finnes det en «skog» av forskjellige snøretyper å velge i mellom. Men slik har det ikke alltid vært.
Vår medarbeider Martin Mastad *har tittet bak i historiens støvete almanakker for å finne ut litt om fluesnørets mangfoldige historie. Resultatet vil han presentere i en artikkelserie om fluesnørets historie. Den første artikkelen begynner i dette nummeret, og nye vil følge.*
Hvis det under veis skulle være spørsmål du ønsker svar på, eller bestemte emner med tilknytning til artikkelserien du vil ha nærmere belyst, så send oss noen ord. Martin vil i så fall gjerne besvare spørsmålene etter hvert som de dukker opp.

Fiske har vel vi mennesker gjort helt siden vi reiste oss på to bein, muligens også før vi kom så langt. Derimot har vi ikke fisket med flue så lenge.

De første nedtegnelser om fluefiske har vi fra et verk som heter «De Natura Animalum» fra omkring år 300 etter Kristus. Her beskriver forfatteren Claudius *Aelianus* hvordan vi i oldtiden fisket med flue. Da brukte vi en seks fot lang stang og til enden ble det bundet et snøre av samme lengde. I andre enden av snøret bandt vi en krok der det ble festet en kropp av rød ull og to fjær fra en hanenakke som vinger.

Fra denne dagen startet utviklingen av fluesnøret og den har ikke stoppet ennå.

Nå vet jeg ikke hva som ble brukt som materiale i fluesnørene i oldtiden, for så langt jeg har klart å bringe på det rene, står det intet om dette i «De Natura Animalum».

Det jeg vet er at vi etter hvert tok i bruk hestetagl som materiale i fremstillingen av fluesnører. I det 15. århundre dukket det opp et skrift som kalles «The Book of St. Albans». Her beskrives stangbygging, krokframstilling og snøreproduksjon av tagl. Allerede på dette tidspunktet laget vi avsmalende snører. Vi flettet sammen hestetagl, og tok bort et eller flere tagl, etter hvert som snøret skulle smalne. Utviklingen ville imidlertid videre og sannsynligvis var årsaken den gang som nå at fiskeren ville ha noe bedre, slik at han kunne rekke den fisken som sto akkurat utenfor der som hans kastegrense gikk.

Jeg vil anta at det er flere enn meg som har opplevd dette fenomenet. Materialvalget til fluesnøret var innom de fleste muligheter

inntil vi kom så langt som til silken. Silkesnørene ble framstilt på samme måte som taglsnørene, ved at silken ble flettet og tråder fjernet slik at det ble en jevn avsmalning.

Avsmalningen på dette tidspunktet var et resultat av at fluefiskeren ville ha fluen pent ned på vannet. I tillegg har avsmalningen en del å si for luftmotstanden.

Produksjonen av silkesnører var en lang og møysommelig prosess. Som før nevnt så flettet en sammen tråder av silke slik at en for eksempel fikk et dobbelt avsmalnet snøre. Også på denne tiden ville vi fluefiskere ha flytesnører og det var denne delen av produksjonen som virkelig tok tid. Det sies at fra flettingen begynte og til et flytesnøre av silke var ferdig, tok det fra 3 til 5 måneder avhengig av hvor tykt snøret var.

Det som tok mest tid i en slik prosess var impregneringen. Hver enkelt av snøreprodusentene hadde sin hemmelige oppskrift på impregneringen, som stort sett bestod av naturoljer og noen andre kjemikalier.

Snørene ble impregnert med denne blandingen fra 8 til 12 ganger. Dette ble gjort ved at impregneringen ble presset inn i snøret ved hjelp av hydraulisk trykk. Mellom hver slik behandling ble snøret pusset og tørket i en bestemt temperatur. Til slutt ble snørene hengt opp i løse kveiler for å herdes. Deretter ble de polert og så pakket i esker og sendt ut til fluefiskerene.

Silkelinen stilte også krav til fiskeren etter at fisketuren var over. Da måtte en ta snøret av snella og henge det opp til tørk. Så måtte en pusse og vokse det før en til slutt polerte det og la det over på snella igjen.

På denne tiden var det ikke noe enhetlig system for å angi snørevekten eller hvilket snøre som stengene kastet best. Vi kan nesten si at hver fabrikant hadde sitt eget system. Et gammelt engelsk system brukte tall for å angi tykkelsen på snøret. Så lenge det var silkesnørene som dominerte kunne en bare angi tykkelsen på snøret fordi silken hadde sin helt bestemte vekt. Dette var kanskje årsaken til at amerikanerne laget den såkalte NAACC (National Association of Angling and Casting Clubs) skalaen. Systemet bestod av bokstavene A til I hvor disse representerte en bestemt diameter på snøret. For eksempel så tilsvarte bokstaven B en diameter på 1,40 mm. Forskjellige diametre kunne så spleises sammen og vi fikk da forskjellige snører.

På silkesnørenes tid hadde vi også single, double taper og weight forward snører, men de hadde en noen annen betegnelse enn de vi kjenner i dag. Et DT snøre hadde for eksempel betegnelsen HCH eller sagt med andre ord tynt/tykt/tynt snøre.

Forts. side 43.

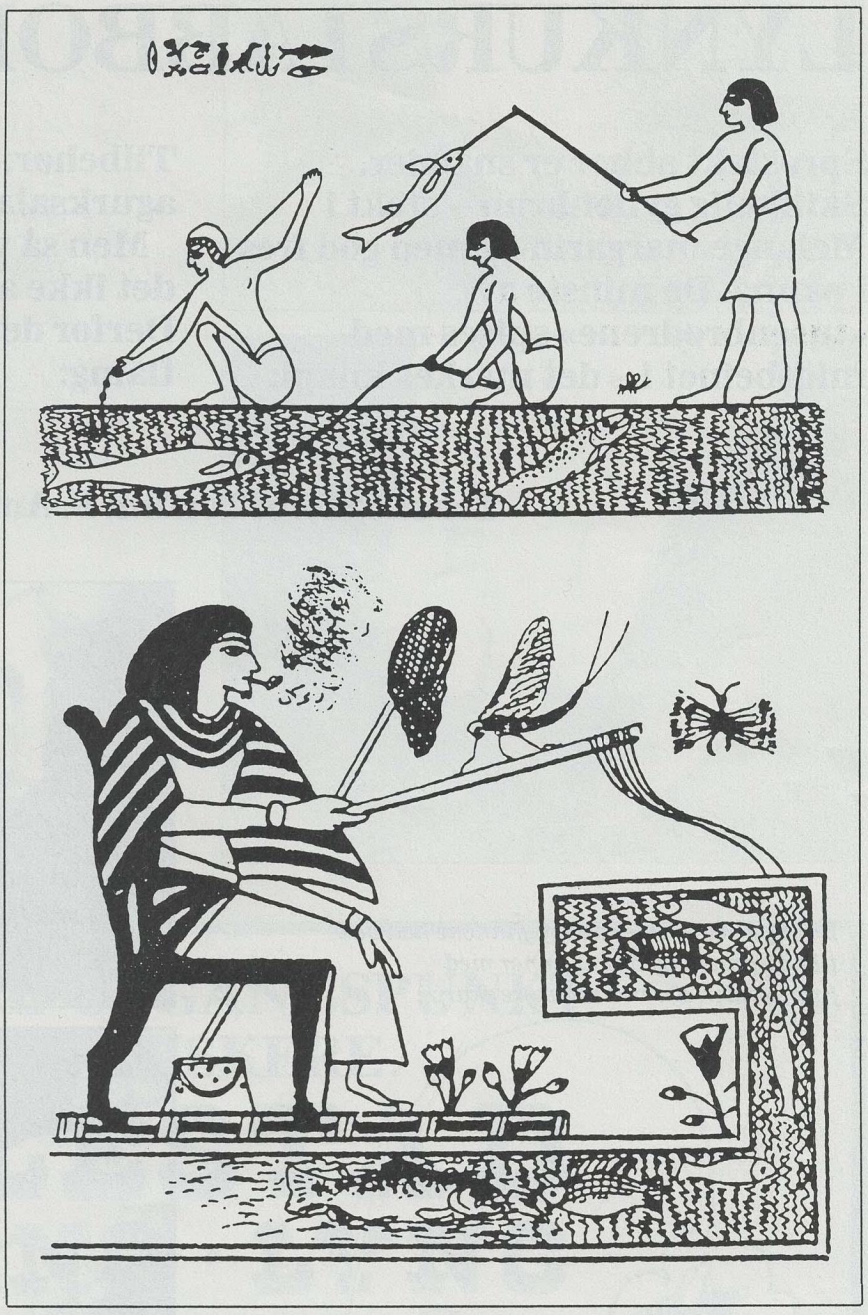

På veggmalerier fra pyramidene i Egypt har vi bilder som i alle fall forteller at vi begynte tidlig med stangfiske. Bildet er tatt fra en bok av Joseph Crawhall og det er han som har gitt faraoen pipe og håv. Han har også slengt på noen døgnfluer og et par store ørreter.

...et gløtt inn...

Forts. fra side 39.

Tidsperioden da vi brukte silkesnører strekker seg fra omkring 1850 og til slutten av 1940 årene. Så kom de moderne plastmaterialene for fullt. Egentlig er det feil å si at silkesnørets tidsperiode sluttet, for det finnes fortsatt fabrikanter som produserer silkesnører. Det er også mange av oss fluefiskere som mener at en del egenskaper i silkesnøret ikke kommer så godt fram i de moderne snørene. En ting er diameteren, denne var adskillig mindre ved silkesnørene på grunn av den høye egenvekten. Stor diamenter er som kjent ingen fordel for luftmotstanden. Noe annet var at vi i realiteten hadde to snører i ett. Infettet var det et flytesnøre og ubehandlet ville det synke sakte.

På slutten av silkesnørets storhetstid, da de nye materialene ble tatt i bruk, ble det også nødvendig med et annet klassifiseringssystem. Snørevekten var ikke lenger proporsjonal med diameteren og det var da at AFTM systemet så sitt lys.

Dette kommer vi imidlertid tilbake til i neste artikkel hvor vi tar for oss moderne snøretyper og de forskjellige snøreformene.

Phoenix silkesnører er et av de få merkene som fortsatt produseres. →